»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву »Браника« у Н. Сад

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

	За Аустро-Угарску	За Србију
на годину	К 32·—	40·— дин.
на по године	К 16·—	20·— „
на четврт године	К 8·—	10·— „

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 155. У Новом Саду, у суботу 12. (25.) јула 1908. Година XXIV.

КО ДА БУДЕ СРПСКИ ПАТРИЈАРХ?

Никад ваљда није било тако велико интересовање за избор српскога патријарха, као данас. Не само да се ми Срби — што је наравно — у највећој мери интересујемо за тај избор, него и Мађари, могло би се рећи читав мађарски народ, па читаво становништво широм целе Угарске. Мађарске новине пуне су чланака о избору српскога патријарха. Па и полузванични »Pester Lloyd«, гласило за иноземство о Угарској, сваки дан има што да рекне о избору српскога патријарха. Па не само да престонички листови доносе само обичне чланке о избору патријарха, него према страначком становишту појединих листови упуштају се и у међусобну полемику ради избора српскога патријарха. То до сада никад није било.

Но то велико интересовање мађарскога новинарства за избор српскога патријарха разјашњава се тиме, што мађарске странке, знајући, да српски радикали воде политику ван оквира народносне странке, а мислећи, да српски радикали представљају читав српски народ, сасвим су задовољни, што бар једна немађарска народност стоји уз Мађаре, па баш уз ону странку, која мађарство представља најјаче, а то је мађарска независна или кошутовачка странка.

Радикали пак, знајући за тај однošај, и уздајући се у мађарску независну странку, држаху, да они без зазора могу и наметнути данашњој мађарској влади свога кандидата за патријарха. Али су се у том погледу јако разочарали.

Још пре неколико месеца, па таки после смрти патријарха Бранковића, било је већ велико интересовање, ко ће постати српским патријархом. Једном приликом један од угледнијих мађарских посланика запитаће ме: „Но, ко ће бити српски патријарх?“ — „Па ваљда Змејановић! То је радикалски кандидат!“ одговорим у први мах. Али да видим расположај тога посланика, додам: „Csak az a baj, hogy nem tud magyarul“ (Само је то незгода, што не зна мађарски). На ово мађарски посланик разрогачи очи па рече: „Micsoda? Nem tud magyarul? Hát akkor nem lehet és nem is lesz patriárka“. (Шта? Не зна мађарски? Е па онда не може а и не ће бити патријарх). Из овога сам могао разабрати, да је квалификација за српскога патријарха знање мађарскога језика.

Читава афера патријарха Бранковића па после његове смрти питање избора српскога патријарха има своју посебну историју. Колико је мени познато, угарски министар председник имао је још за Бранковићева живота неку комбинацију са епископом Лукијаном Богдановићем а после смрти патријарха Бранковића хтео га је дати таки именовати за администратора, али се овај те части није хтео да прими. Тек кад су ствари у Карловцима постале тако хаотичне, да се — што но кажу — није знало ни ко пије ни ко плаћа, морао се Богдановић примити администраторства. Наравно да су радикали, уздајући се у протекцију кошутоваца, држали, да ће Богдановић морати постати њихов човек. У неком повлађивању од стране администратора до извесне границе и јесу успели радикали. Али ово им није било доста. Богдановић са своје стране, знајући потпуно интенције угарског министра-председника, знао је, докле може и сме ићи у свом однošају према радикалима. Кошутовци пак са своје стране хтели су да чине извесну пресију на Векерла у корист радикала. Али је Векерле имао свагда изговор, да ствар српскога патријарха додирује непосредно мајестетско право Његова Величанства. Векерле је попустио у толико, што је предложио на санкцију манастирску уредбу, али уз додатак ужасне октројке, — с којом се на послетку сложили и Кошутовци, пошто та октројка испољава право мађарске државе према српској црквеној автономији. Векерле је попустио само у том, што није одредио нове изборе, него је допустио, да сабор од године 1906.. бира српскога патријарха. Но ове концесије нису могле задовољити радикале. Обијајући прагове својих протектора у Будимпешти, они су хтели да дођу до споразума за потврду свога кандидата. У том је почела кампања у неким мађарским листовима у корист епископа Змејановића. Напустило се становиште, да српски патријарх мора знати мађарски. Но ово није помогло. Змејановић је постао немогућ и у Будимпешти и у Бечу. И овде и онде није се могло Змејановићу заборавити, што се од радикала дао употребити, да се на најружнији начин подигао против свога црквеног поглавице, па и на сабору од године 1906. што се оделио од епископата па се придружио радикалима. Осим тога се у Бечу аутентично дознало о Змејановићу за неке ствари, које стоје у вези са Босном и Херцеговином. Змејановић је учинио свој последњи покушај са интервјуом у «Pester Loyd«-у, али је ту ужасно насео. Министар-председник Векерле таки га је званично дезавуисао, а и радикали се нашли увређени, што је Змејановић у свом интервју-у представио ствар тако, као да је он заповедао радикалима, а не они њему. Иначе је радикалима Змејановићево «наседаније« добродошло, јер су видели, да се не могу клипка вући са Векерлом и крај протекције грофа Бањанија и читаве крајње левице, па је радикалима ужасно шкодило, што су ишли Кошуту на тужбу против Векерла. Ужасан је страх спопао радикале да не би Векерле извукао асуру испод њих у Карловцима.

По моме мишљењу Векерле у погледу избора и потврде патријарха неће дати, да на њ упливишу Кошутовци у корист радикала, премда Векерле као министар председник мора рачунати са саборском већином. Али ту Векерле има средство, да заћутка и Кошута и кошутовце, указујући на вољу меродавних кругова у Бечу. „Ваљда се не ћете ради српскога патријарха замерити Бечу? А знате да наш данашњи положај имамо захвалити Њег. Величанству!“ — тако од прилике говори Векерле.

На погледом на те сасвим комплициране односе, према којима су заинтересовани највиши кругови и у Будимпешти и у Бечу, важно је питање: ко да буде српски патријарх?

Да су односи у Хрватској уређени и да није настала ужасна раздраженост услед Раухова бановања, избор српскога патријарха ишао би лакше. Али српска самостална странка не ће никако пристати на то, да јој Векерле октројише српскога патријарха. За то је Векерлу и било саветовано, да прво уреди ствар са Хрватском, па онда тек да се изврши избор српског патријарха.

У српских самосталаца у највећој мери је популаран честити старина епископ Мирон. Човек у сваком погледу коректан. Добар Србин а при том без и најмање пеге у свом лојалном понашању. Осим тога вешт и савестан у црквеној администрацији. За Мирона је рекао у своје доба министарски саветник Дардаји, који је водио у председништву министарства наше автономне ствари, да је најкоректнији српски владика и да најбоље води ствари своје дијецезе. Али ко би смео радикалима и споменути кандидатуру епископа Мирона, кад је он био члан »хајдучкога« саборскога одбора!

У последњем часу искрсла је кандидатура горњокарловачкога епископа Михаила Грујића. То је човек велике енергије, сталан у својим начелима, особито у погледу наше православне вере и источне цркве. Разне прилике и везе учиниле су, да је епископ Грујић у меродавним круговима постао persona grata. Али на жалост он није persona grata код свештенства горњокарловачке дијецезе.

На послетку био би кандидат за патријарха и један српски епископ изван оквира карловачке митрополије, а то је велики канониста источне цркве, уважен у свима крајевима, камо допире источна црква. То је учени српски епископ др. Никодим Милаш. Најмања би била запрека за његов избор то, што он није епископ у карловачкој митрополији, већ у Далмацији. Др. Милаш ужива највеће поверење владиних кругова у Бечу. Али на његову кандидатуру није ни мислити. Ту би морало бити споразума међу Векерлом и Беком. Али Угарска не би никад пристала на то, да постане српски патријарх из друге половине наше монархије. —

Још који дан па треба да се састане наш народно-црквени сабор, али хоће ли се заиста састати? Радикали још нису на чисто у погледу свога кандидата, а и самосталци као да се још нису одлучили, за кога би гласали. Положај је критичан, као никад до сад у погледу избора патријарха. Неке новине донесоше вест, да је изаслани краљевски комесар, министар др. Гинтер »слабога здравља« па као да не ће бити сабора. Али се ова вест одлучно побија. Но кад се састане наш народно-црквени сабор, не ће ли одмах у почетку доћи до конфликта: прво због октројисаног дневнога реда, а друго што ће се краљевски рескрипт читати на мађарском језику. Ту ће самосталци најенергичније протестовати, јер да на земљишту Хрватске-Славоније нема места мађарском језику. Самосталци су и године 1902. протестовали против мађарскога језика, а данас ће тај протест бити још бурнији. Данас ако ће радикали опет казати (као што је то године 1902. рекао др. Красојевић), да српски текст сматрају за аутентичан, то ће се против њих подићи ужасна бура, јер је бесмислица, да се превод може сматрати за аутентичан текст.

Ми данас живимо у ужасним страначким трзавицама. Радикали са својим режимом у нашој црквеној автономији порушили су све бедеме, који би нас као синове једнога народа, једне матере цркве могли од разних нападаја очувати па нас спојити као браћу.

Да смо сложни, могао би се у смислу наших старих привилегија: liceatque vobis inter vos .... остварити једнодушан избор патријарха. Да смо сложни, изабрали бисмо најчеститијега Србина епископа за патријарха. При нашим пак трзавицама стављен је читав избор патријарха, сасвим у неизвесност како у погледу личности, тако и у погледу квалификације будућег српскога патријарха, а наше трзавице могу бити повод, да се државна власт што више меша у нашу народно-црквену автономију.

П—Д.

ВРЕЊЕ У ТУРСКОЈ.

Мунир-паша у Београду. — Врење у четири вилајета. — Младотурци и Арнаути. — Однос са Бугарима. — Срби.

□ Београд, 9. јула.

Вечерас стиже овамо султанов поклисар Мунир-паша из Париза, који хоће да утиче на Србију у ствари врења у турској империји. Шта паша хоће овде, није велика тајна ни за политичке дилетанте, а колико се од њега том приликом може да добије, и то није сувише нејасно. Паша хоће да задобије Србију за ствар званичне Турске, а том ће приликом, наравно, истрести врећу са обећањима, која се у осталом не морају испунити. Он је овде био и у марту прошле године, па после његова гостовања српски елеменат у турској империји није осетио никакав обрт на боље, него му је у неким крајевима било још горе. Најзад како ми такога госта и дочекујемо? Крвили смо се међу собом читав месец дана, и сада се и једни и други готово премлаћени одмарамо. Круна је све то мирно гледала и тек у зло доба подвикнуло се страсно заграђеним партизанима. Дотле већ давно беше у Турској на узбуну зазвонило, па данас ево већ долази амо и Мунир-паша, којега ми не позвасмо у походе. Сва је још срећа, што је министар иностраних дела др. Мило-

вановић. И он је, истина, уморен силним трчкарањем, но уза све то ипак политичар широка погледа, те ће ваљда бити у стању, да се гостовањем папиним и забуном у Турској, ради које он амо долази, користи колико-толико.

Забуна је у Турској велика, већа, него што смо ми овде до сада и мислили. У младотурски покрет првобитно ми овде нисмо много веровали, но већ данас покрет је себи направио велику важност. У његовим начелима има пуно доброга, а и организација му је далеко јача, него што смо могли и слутити. То ћете и сами најбоље закључити по том, што су у врењу већ четири вилајета европске Турске (солунски, битољски, косовски и једренски), а има их свега пет. У свима главнијим местима тих вилајета догодила се побуна, званичне власти држе се пасивно, или су их заменили младотурски комитети. Војска је готово цела на страни покрета, па чак су неке из Азије мобилизоване трупе отказале у Солуну послушност. Првобитно мислили смо, да ће званична Турска брзо угушити покрет, сад видимо, да су њезине власти немоћне и осећамо, како се у Турској спремају крупни догађаји. Једино, што жалимо, то је, што у Србији није стање сретније и што нема људи са великим и широким амбицијама. Ах, та овде се још све осећа на задимљене ћевапчиће!

Уз добру организацију и многе добре идеје младотурска је политика добро практички обрађена. Она рачуна и са мусломанима и са хришћанима, и имају јасно одређену сврху према народима на револуцијонарноме земљишту. Они пре свега хоће да задобију Арнауте, а стало им је нарочито до тога, да настане међу Арнаутима покрет. То су већ и постигли. Арнаути се крећу. Покрет је њихов оригиналан, свакако под младотурским утицајем. Изјављују, да нису против султана, па су чак послали четири младића, синове својих првака, као таоце у Цариград. Њихово кретање међу тим изгледа да има одређен план. Као да се крећу према Скопљу и као да га полако мисле опколити. На југу им је главни стан у Феризовићу, на северу се концентришу око манастира Матеића. У Феризовићу одржавају крајњи ред, чак ни у дућане не улазе (да не би изгледало, да пљачкају), него пред дућаном траже робу, а новац унапред дају католици и мухамеданци Арнаути измирили су се, па су за тим у Скопљу укинули ванредни, а увели редовни суд. Они у опште траже у царевини ред, против тога су, да странци уводе реформу, па траже, да се царевина сама реформише. То је сасвим у правцу младотурскога покрета.

Однос младотурскога покрета према Бугарима за сада као да није са свим јасан. У своје време њихови прваци у Паризу, где је главно средиште њихове агитације, одбили су натуривање покојнога Бориса Сарафова, но Бугари и данас траже везе са њима. Њихове, бугарске заваћене организације настале су да се помире, па су својим комитетима разаслали расписе, у којима им се препоручује, да младотурски покрет свагда помажу и да Младотурцима у свему излазе у сусрет. Докле ће се та веза развити, питање је кратка времена, но она не ће бити трајна ни са једним народом, јер Младотурци, чим би ојачали, укидали би хришћанске комитете и заменили их својима, што су у осталом већ учинили у неколико места.

Срби се данас држе пасивно према покрету. У осталом за сада је то и најбоље, јер не треба да се почиње никаква акција, пре него што сазре време за акцију у велико. Мање акције могу се почињати тек као маневри, који треба да служе политици и евентуалним преговарањима. Најзад од вечерашњег доласка Мунир-паше у Београд много ће зависити држање Срба, а током споразумевања са њим свакако да ће се у главном определити држање званичне Србије. С тога, што може да се јави после његова одласка, јавићу вам. Паша ће сутра бити на дворскоме ручку, а тога дана конферисаће са меродавним факторима.

САБОРСКИ ОДБОР СЕ — »ЗАДОЦНИО«!

— Одбијена му тужба. —

Беспримерна је дрскост јадних радикала, којом хоће да и судове увуку у своје махинације. Још ни један се лист на свету није више наклеветао поштених људи, него „Застава", но ретко је ко могао да савлада своје гађење па да дохвати тог одвратног рептила за реп и одвуче га пред суд.

А радикали?

Они чине највеће покоре и недела, па кад их српски листови због тога одаламе, а они одмах трч' суду на тужбу, као оно размажено дерле кад мати извошти, а оно беж' деди да се тужи на „неправду". Ено и ономад два радикалска шијака прете г. проти Руварцу судом!

И радикалски саборски одбор је у своје време добио од српске штампе оно, што је заслужио, јер је **туђинцима одобрио,** без довољне гаранције, **860.000 К зајма из српског народног џепа** и то у најтеже доба, кад беше новчана криза и кад Србин сељак нигде није могао ни паре зајма добити. Радикали туђинцима одобрише тако грдан зајам, а српски сељак пропада на очиглед оном неваљалцу, који се г. 1881. из чивутских редакција и бечких пајзлова сишао амо, дерући се: „Хлеба народу!" Сад, кад су се радикалски трбушари дочепали масних лонаца у Карловцима, не пада им више на ум, да вичу: „Хлеба народу!"

Због тог итебејског зајма радикалски саборски одбор је жестоко измасакриран од целе српске штампе. Па шта је радио тај исти саборски одбор? Упутио је **фискала** нар.-црквн. фондова, познатога дра Б. Илијћа, да тужи суду кикиндски „Српски Глас" и „Браник" »због клевете и увреде части«. А »Србобран«, који је куд и камо жешће вопитио господу у саборском одбору, него што чинисмо „Српски Глас" и ми, нису имали петље да туже. За сад ћемо се само ограничити на питање: За што радикалски саборски одбор није тужио и „Србобран"?

Одмах на првом кораку је саборски одбор у овој ствари поступио право радикалски: Није испунио сам своје решење. Наиме, није др. Сос саставио тужбу. — јер он те ствари не уме срочити — него је **радикалски саборски одбор поред два своја фискала, који беру радикалски масне приходе од народних фондова, најмио Јеврејина адвоката, дра Оскара Мајера** из Новог Сада, да **овај** састави тужбу против нас. Питамо ми сад, за што су онда ту др. Красојевић и др. Илијћ? Зар радикалски саборски одбор поред толико гладних радикалских „Срба" адвоката да **Јеврејину пуни џеп српским народним новцем?!** За што су ту оба фискала народних фондова? Та то су тако изврсне јуристе!

Нови фискал радикалског саборског одбора, Јеврејин др. Оскар Мајер, заиста је поднео тужбу против »Браника«, али је та бесмислена, погана тужба одбијена овим решењем истражног судије за преске ствари при кр. судбеном столу као поротном судишту у Сегедину:

A szegedi kir. törvényszék vizsgálóbirójától

9626. sz./B. 1908. Vm. 82./1908 3.

Nyomtatvány utján elkövetett rágallmazás vétsége miatt terhelt *Pérics Jánkó* elleni bünügyben.

VÉGZÉS:

Zmejánovits Gábor és társai főmagánvádlóknak azon inditványát, hogy Pérics Jánkó ujvidéki lakos hirlapiró ellen, mint felelős szerkesztő ellen, az Ujvidéken megjelenő »Branik« czimű lap 1907. évi 237-ik számában »*Hová tünik Nemanya kincse*« felirat alatt megjelent czikk tartalma alapján a btk. 258. és 259. §§-ai valamint a 261. §-ába ütköző nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt a vizsgálat elrendeltessék, a B. P. 105. §-a alapján **elutasitom**;

mert:

a vád tárgyává tett sajtóközlemény a »Branik« czimű lap 1907. évi november hó 8 án kiadott számában jelent meg, — *magánvádlók pedig magáninditványukat 1908. évi február hó 8-án tették meg.*

Minthogy pedig a btk. 116. szakasza szerint a magáninditvány *3 hónap alatt* nyujtandó be, — ekként a **magáninditvány elkésett.**

Szeged, 1908. julius 15.

Magyar
vizsgálóbiró.

Смисао овог решења је то, да се Габор-пишпек и остали чланови дахијског саборског одбора „задоцнили" са тужбом, јер приватне особе морају за штампом нанесену увреду тужити у течају од три месеца.

А знате, шта је саборски одбор радио? Пустио је, да прођу три месеца и један дан после истеклог рока су тужили. То су намерно учинили, за то, што су се бојали да дође до тог рочишта, јер знају, да би оба оптуженика, др. Васа Јакшић и Јанко Перић, отворено казали сегединским поротницима, шта су управо радикалски опсенари хтели, да постигну одобрењем оног огромног зајма из српског народног џепа. Али њима је доста, што је радикалски »народ« читао, какви су радикали »јунаци« па свесни свог поштења, те одмах туже суду оне, који прослове против тако „честитих" и „поштених" људи, као што су радикали.

Баба-„Заставо", хоћеш ли јавити својим телићима, да суд није радикалски конвент и да је твоју тевабију одбио с тужбом? А ко ће платити Јеврејина адвоката вашег? Српски народ. Зар су за то ту наши народни фондови, да плаћају ваше луде процесе и чивутске адвокате у тим процесима?

Тражимо одговора на ова питања од саборскога одбора, који је и ту тако лако потрошио српски народни новац. Напоље с одговором!

СТРАДАЊЕ

српскога научењака у Херцег-Босни.

Окупаторска влада као да је изгубила сваку присебитост. Зна се, да су европске велесиле врло непријатно разочаране у погледу пацификације и цивилизаторске мисије наше монархије у запоседнутим покрајинама. Наша монархија није испунила оне наде, које је берлински конгрес г. 1878. у њу ставио, кад јој је поверио окупацију Босне и Херцеговине. Важно аграрно питање није решила, па и вероисповедне одношаје није довела у ред и у опште није знала спровести пацификацију, односно створити задовољство тамошњега становништва. Место да рђави расположај у Европи према окупацији нешто ублажи, наша монархија га још повећава. Недавно је јавно мишљење запрепашћено у погледу ужасне казне, која је диктирана Србима у Бањалуци, сада пак афера са српским учењаком дром Јованом Цвијићем, којом је изазвано у јавном мишљењу ново нерасположење против окупаторске владе.

Београдска »Политика« под насловом »Варвари« има чланак о тој афери Цвијићевој.

Из тога чланка саопштавамо ово:

Г. Ј. Цвијић и његов пратилац г. Б. Милојевић, асистент Универзитета, пошли су на научно путовање по Далмацији и Херцеговини 20. маја, пошто су од босанске управе у Бечу добили наредбу на херцеговачке власти, да им буду на руци. Осим тога шеф просвете и унутрашњих послова г. К. Херман показао се према г. Цвијићу љубазно при прелазу на херцеговачко земљиште, у Чапљини. То је привидна предусретљивост, а у ствари се овако поступало:

На прве неприлике наишли су око Дрниша у Далмацији, где је г. Цвијићу званично речено, да има наредба по којој се нарочито има мотрити на Србе из Србије и на Италијане.

Близу херцеговачке границе, у Метковићу, настала је трка жандара и шпијуна. То се повећавало у Чапљини, Мостару и Јабланици. Г. Цвијић се није тиме осећао увређен. На путовању се човек навикне, да се покорава обичајима и наравима земаља, а на херцеговачко-босанске жандарме и шпијуне морали су се навићи и научни путници који нису српске народности. Г. Цвијић је нарочито нагласио да он одваја овај жандарско-шпијунски надзор од даљих догађаја, од одузимања бележака, карата, фотографија и т. д. и од одузимања слободе. Тиме се осећа дубоко увређен као професор и научник, па и сад, кад о томе говори, примећава се на њему узрујаност. Ово су ти даљи догађаји:

1. Кад је г. Цвијић из Јабланице пролазио кроз Мостар, на железничкој станици су га дочекали мајор Фалек с неколико генералштабних официра, затражили су и прегледали бележнице и карте г. Цвијића. Не нашавши, разуме се, ништа рђаво у њима, вратили су му их. Али га је даље стално пратио генералштабни официр Алберт Колачек, представио му се у Хутову и рекао, да по наредби корпусне команде у Сарајеву има да га прати и да мотри шта ради. Из даљег разговора г. Цвијић сазна: 1) да је та команда добила од жандарма и шпијуна извештаје да је г. Цвијић снимао и фотографисао нека утврђења и касарне у Херцеговини 2) о томе је измењено толико телеграма, да они »више коштају но цео пут г. Цвијића и његова оба сапутника«.

2. Сутрадан је по наредби исте команде стигао у Хутово и други генералштабни официр Хофрихтер, и одузео од г. Цвијића 72 фотографије (филма), да их у Мостару развију и да овере горње доставе. Даље је речено г. Цвијићу да ће у првом месту више војне команде бити претресен цео пртљаг његов и све и најнезнатније артије, и од тога су времена над тим пртљагом командовали генералштабни официри. Поред г. Колачка у свакој вароши нас је дочекивао по један генералштабни официр и полицијски комисар. Г. Колачек је сваки дан слао команди у Мостару телеграфске извештаје о својим опажањима. Обећају га поново претрести у Дубровнику, али то одложе за Требиње. У исто време му ставе до знања да се не може кренути изван аустријске области.

3. Та мучења босанске управе сасвим досаде и г. Цвијић се из Дубровника обрати телеграмом на наше министарство спољних послова, представи детаљно ствар и затражи интервенцију и одговор. Од нашег министарства није добио никакав одговор.

4. Најгадније ствари десиле су се у Требињу. Чим је г. Цвијић са дром Јефтом Дедијером, асистентом Б. Милојевићем и пратиоцем Колачком дошао у хотел Наглић, око хотела је постављена војничка стража, забрањено им је излажење из хотела, затим нису дали, да са осталом публиком седе пред хотелом. Г. Цвијићу је речено, да има сам да сноси последице, ако би се кренули изван хотела. Са Колачком је дошао генералштабни капетан Стапанић и овај је својеручно претресао сваки џеп г. Цвијића, чак је испод јаке тражио артије. Целу рпу бележака, артија, карата, књига однели су у месну команду, где су их прегледали: поменута два официра, генерал Бенани и окружни предстојник. Под прозорима собе г. Цвијића је целу ноћ стојала стража, која се уз велику ларму и звекет смењивала. Сутра дан су вратили све белешке, карте и остало г. Цвијићу и саопштили, да у њима нису нашли ништа друго осим научних ствари. Вратили су нотице и г. г. Дедијеру и Б. Милојевићу.

5. Свака би власт после горњега обуставила кињење и бесмислену трку генералштабних официра. Ови то нису учинили. Официр Колачек је и даље, до Херцег-Новог, пратио г. Цвијића. Сутрадан је ушао на лађу, којом је г. Цвијић путовао за Котор жандарм с пушком и мотрио непрекидно на г. Цвијића. У том му је пришао један путник, представио се као гроф Карл Чаки, генералштабни капетан, наредио је жандарму, да на првој станици изађе, и он је (у осталом као врло лу-

базан сапутник) пратио г. Цвијића све до Цетиња. Одавде се одмах вратио.

Оба генералштабна официра, који су по дужности морали пратити г. Цвијића, у неколико су махова писали или телеграфисали својој команди, да су потпуног уверења, да се осим научних послова г. Цвијић ни чим другим не бави, али су увек добијали наредбу, да га наставе пратити.

Шта је био повод и шта су хтели постићи овом незграпном и будаластом хајком? Асистенат г. Цвијића саопштава нам само мњења официра аустријских, који су са г. Цвијићем о томе разговарали. Они су се овако домишљали: 1) Узрујаност у Босни и Херцеговини и врло оштре наредбе, које из Беча имају, да на све странце мотре. 2) Опште је уверење у војничким њиховим круговима, да су италијански и српски официри прошле године пролазили кроз Босну и Херцеговину; прича се да је и г. Цвијић прошле године прешао преко Орјена у Боку (разуме се, да је ово неистина). 3) Бојазан од рата са Италијом, у ком би случају Србија и Црна Гора биле са Италијом. 4) То, што су се Срби у варошима Херцеговине искупљали, где бисмо дошли.

Изгледа даље, да им није пријатно, да Срби испитују Далмацију, Босну и Херцеговину.

Овај поступак са дром Цвијићем као осумњиченим шпијуном а овамо је познат српски учењак — заиста је кадар у јавном мишљењу изазвати негодовање. Др. Цвијић после његовога страдања у Херцег-Босни отишао је у Женеву на међународни географски конгрес и наравно да је имао тамо шта приповедати о одношајима у Херцег-Босни — наравно не у корист окупаторске владе.

НОВИ САД, 11. јула 1908.

— **Епископи не броје.** Наши јадни радикали, од кад их је спопао страх, да Векерле може извући асуру испод њих у Карловцима, — постали су сасвим конфузни и сасвим сметено пишу и говоре. По радикалској логици епископи у нашем народно-црквеном сабору ништа не броје, јер наравно, без њих радикали немају већину само од једног гласа, него од седам гласова. А како то? За то, што епископи при избору патријарха не гласају. Али где то стоји, да епископи не би имали права гласати. Они то не чине из неке скромности, но то им не би било забрањено. Ми кад смо казали, да радикали на нашем нар.-црквен. сабору имају само један глас већине, то нисмо помишљали на избор патријарха, него на то, да саборска већина од једнога гласа не може себе сматрати, да је прави израз воље српског православног народа у митрополији карловачкој. Наши епископи су на сваки начин чланови нашег народно-црквеног сабора, њихови гласови су одлучно против радикала. Али радикалска логика хоће да ескамотира владике, као да они ништа не броје, само како би својим протекторима у Будимпешти могли доказати, да није истина, да радикали имају само један глас већине. Е, па нека им је беријетно!

— **»Застава« фалзифицира.** Одавна је познато, да »Застава« фалзифицира цитате из оних листова, с којима полемизира. То је годинама радила с цитатима из »Браника«, а ових дана је један шантави радикалски прак учинио то и са једним цитатом из »Србобрана«. У јучерашњој вечерњачи радикалске пачавре има чланак »Нова странка«. Ту се тврди, да смо ми један чланак из Супилова »Новог Листа«, у ком се говори о Буњевцима, пренели »без устручавања«. То је обична радикалска лаж, јер ми смо у опасци на тај чланак (141. број »Браника« од о. г.) у погледу Буњеваца рекли од речи до речи ово:

»За сада се наша браћа Буњевци не признају ни Хрватима ни Србима. Како ће се после признавати, то ће будућност показати. Камо среће, да у наше браће Буњеваца продре она свест, која данас продире у Тројединци о народном јединству Хрвата и Срба, па би онда Суботица друкчије бирала, него што данас бира!«

И тако је опет јасно, да »Застава« не само лаже, него и фалзифицира. Од кога је, није ни чудо.

— **За што не треба Багдановић?** Мађарски лист »Аз Ујшаг« пише под тим насловом ово:

»Мађарска влада у православном српском епископату будимског епископа Лукијана Богдановића држи за најзгоднијег, а у томе је уз владу и добар део мађарског политичког јавног мишљења. Богдановић је кандидат министра-председника Александра Векерла, министра унутрашњих дела грофа Јулија Андрашија и министра око краљеве особе грофа Аладара Зичија, а министри независне странке, Кошут и гроф Апоњи, бар су пре од становишта српских радикала учинили зависним то, како ће се они држати.

Српска самостална странка не може га подупирати једино због политике хрватско-српске коалиције. Но српска радикална странка има са свим друге разлоге. Но о тим разлозима ћуте и Срби, а ћуте и независњаци, који стоје њима за леђи.

Српски радикали позивају се на независност автономије и своје рођене савести (Па немају радикали савести! — Ур. »Бр.«), протестују против тога да им мађарска влада даде кандидата. У том протестовању је само толико занимљиво, што с друге стране опет непрекидно наглашавају, како они немају специјалних смерова, како они **са правим братством држе са независном странком**, дакле са оном мађарском већином, на коју се баш садашња влада ослања: **право братство одржавају са оном странком, којој прваци седе на клупама владе, у министарским наслонима**. И не опажају, како се буне баш против своје рођене владе, кад окрећу очи од онога човека, кога је она поставила као јединог поузданога кандидата.

Но није ту криво то, него је криво, што **Богдановић ником није обећао, да ће од патријарашких доходака дати што на неодређене јавне сврхе.**

Друга пак замерка је то, што Богдановић има рођака, од којих један или други по закону и по правди може доћи до таквих погодности, које је један или други члан сабора одавно већ узео на око — за себе.

Славко Милетић, лечник вршачког епископа Змејановића, **Константин Хаџи**, вршачки одветник, **Миша Михајловић**, карловачки лечник, радикалски прваци, **нису такођер у том угодном положају, да не би радо примили један или други споредни доходак**".

Политички преглед.

— **Стара Србија и Македонија.** Из Скопља је стигао у Цариград овај извештај: Телеграм, послан султану са великога арнаутског збора у Феризовићу, износи многе оптужбе Арнаута против садашњега режима у Турској и истиче устав у Турској као најбољи лек, да се тај — како га Арнаути називају — насилнички режим уништи. Арнаути су султану оставили кратак рок од три дана, да устав прокламује. У Скопљу је због тога завладала велика узрујаност, пошто се боје, да ће Арнаути и младотурски комитет напасти на Скопље.

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нови Сад, 11. јула 1908.

— **Прослава 100-годишњице српске велике гимназије у Новом Саду.** Управа новосадске српске велике гимназије послала нам је ову молбу, да је саопштимо у листу: У смислу закључка професорске конференције од 10. јунија 1908. бр. 270. умољавају се сви бивши ученици новосадске српске православне велике гимназије, а нарочито они, који су на тој гимназији положили испит зрелости, да јаве најдаље до конца године 1908. управи те гимназије, где се налазе и какав положај заузимају у грађанству. Уједно се умољавају бивши ученици, да јаве, у колико знају, и оне бивше ученике а своје другове, који су помрли, где су умрли, када су умрли и до каква су положаја у грађанству дошли до своје смрти. Та молба шаље се бившим ученицима новосадске српске православне велике гимназије ради тога, да би се приликом прославе стогодишњице од постанка те гимназије, која предстоји 1910. године, могао саставити тачан списак свију ученика, који су на овој гимназији учили, и по којем ће се уз остало моћи проценити рад и вредност те гимназије за минулих сто година. Најпосле се умољавају сви српски листови у Угарској, Хрватској, Славонији, Далмацији, Аустрији, Босни, Херцеговини, Србији и Црној Гори, да прештампају горњу молбу, и то у више маха, јер се жели, да списак бивших ученика те гимназије буде што тачнији и потпунији.

— **Народне Књижице.** Срби трговци, занатлије, родољуби, новчани заводи, земљорадничке задруге и сви они, којима је стало до напретка нашег народа, ваља да се претплате и да шире »Народне Књижице«. За Србина трговца и занатлију су »Народне Књижице« најзгоднија и најјефтинија реклама а за народ најбоља и најприступачнија читанка и школа. Оне се народу дају бадава. »Народне Књижице« излазе у Новом Саду а претплата им је 30 К годишње, излазе шест пута у години. Сваки претплатник од сваке свеске добија по сто комада књижица. Свих шест свезака чине једно коло. Свеска за децембар је календар, За 30 К добија дакле сваки претплатник 500 ком. књижица и 100 календара са својом рекламом на последњој страни корица. Претплата се шаље на администрацију »Трговачких Новина« у Новом Саду, али се мора тачно назначити, да је за Народне Књижице. Ближа извешћа даје администрација »Трговачких Новина« у Новом Саду.

— **Угљеници у Хрватској.** Док се ми свађамо и протерујемо, да се разлеже на све стране, дотле угарска влада сасвим у тишини откупљује угљени мајдан у Врднику. Али се не задовољава само тиме, већ је наумила, да откупи све угљенике у Хрватској и Славонији, јер хоће тиме да себи обезбеди угљен за своја предузећа и имаће јефтин угаљ за своју индустрију, јер угаљ све већма поскупљује. Но, што је особито важно, Мађари на тај начин освајају себи земљиште за своју колонизацију у Хрватској и Славонији. И тако Мађари свуда раде конзеквентно и по одређеном плану, док међу српском браћом траје формални грађански рат. Благо нама! Па да ми нисмо срећна нација!

— † **Глиша Вучетић.** У Вировитици је у суботу 5. (18.) о. м. након дуготрајне и тешке болести у 62. години свог века преминуо кр. порезни благајник Глиша Вучетић. У честитом покојнику оплакује свога доброг брата наш одлични пријатељ, вредни београдски лечник др. Никола Вучетић. Покојнику нека буде вечан помен а својти му изјављујемо наше искрено саучешће.

— **Конгрес хрватских и српских пчелара** у краљевини Хрватској и Славонији, којему је заштитником г. др. Светислав Шумановић, кр. одељни предстојник у миру, приређује своје VII. конгресно заседање у Руми на дан 7. септембра 1908. у 9 сати пре подне у изложбеним просторијама. Пошто се даном 6. септембра о. г. отвара у Руми и II. земаљска пчеларска изложба, желети би било, да како ту пчеларску изложбу, као и ово конгресно заседање посети што већи број хрватских и српских пчелара, да се тако поновно даде видљиви знак братској нашој слози и љубави. Похрлимо у Руму у што већем броју, јер ће нас том пригодом походити и пчелари братских нам словенских народа! Конгресни ће одбор израдити погодност вожње на кр. држ. железницама, па ће се односне возне карте добити код конгресног тајника, којему нека г. г. предавачи изволе до 15. августа т. г. припослати у рукопису и своја предавања. Расправни програм: 1. Поздрав председников. 2. Читање записника VI. когреснога заседања. 3. Извештај тајников. 4. Извештај благајников. 5. Избор двојице оверовитеља конгресног записника. 6. Предлози. 7. Избор конгреснога часништва. 8. Предавања. 9. Посета пчеларске изложбе. Пријављена предавања: 1. Јован Живановић из Карловаца: Како стојимо данас са партеногенезом у пчела? 2. Иван Маширевић из Карловаца: Шта значи рационално пчеларити? 3. Крсто Мршуља из Београда: О спекулативном прихрањивању пчела погледом на врсте кошница. 4. Милан Мартиновић из Бос. Крупе: Узроци, који сметају напретку и развитку пчеларства, те како би се дали уклонити? 5. Марко Шаула из Руме: О запаћивању матица. 6. Еуген Каменар из Вуковара: Психолошки појави код пчела. 7. Фрањо Стигелмајер из Вуковара: Шта нас за пчеларство одушевљава?

— **Ухапшен о сватовској вечери.** Јављају из Митровице, да је онде трговачки помоћник Томић, кад је као млаложења седео за сватовском вечером, ухапшен. Томић је пре неколико година отишао био у Америку а није одслужио своје у војсци. Кад се вратио кући, верио се са госпођицом Јанковићевом. Пре неколико дана су били сватови па су младенци, кум, старојко, девер и гости баш поседали за вечеру, кад наједаред рупи у собу драгунска патрола па ухапси младожењу. Међу гостима је настала силна страва а млада је пала у несвест. Томић је предан војном суду у Осеку.

— **Беседа у Ковину.** Српско црквено певачко друштво у Ковину приређује на дан Архангела Гаврила, у недељу 13. (26.) о. м., као на дан црквене славе беседу с игранком. На беседи ће се у мушком лику певати »Осана« Н. Смоленског и Топаловићево »У коло....« а у мешовиту лику Шамбеково »Прођи ми, песмо....« и сељачки збор из Сметанине »Продане невесте«. Осим тога ће се декламовати, приказаће се монолог Данице Бандићке »Преко зида« и као жива слика Ипановљев »Македонски рањеник«.

— **Дилетантска представа у Карлову.** На дан св. архангела Гаврила, 13. (26.) о. м., о црквеној слави, приређује читаоница у Карлову у Банату, у родном месту славног српског новинара Тодора Павловића, са карловском омладином дилетантску представу с игранком. Дилетанти ће приказати стару Нестројеву шалу »Три бекрије« (»Lumpazivagabundus oder das liederliche Kleeblatt.

НОВОСТИ СА СТРАНЕ.

— **Др. Крамарж у Лвову.** Сад, како је завршен свесловенски конгрес у Прагу, посланик др. Крамарж са својом супругом, на путу на своје добро у Крим, пре неки дан дочекани су свечано на лвовској железничкој станици од изасланства градског представништва под вођством, свога потпредседника дра Рутовског, који је свој поздравни говор завршио трократним »Слава!« на равноправност и развитак свију словенских народа. Др. Крамарж је захвалио за срдачни дочек уз жељу за сталним братским напретком свију Словена на привредном и просветном пољу. Том приликом су пољске госпође супрузи дра Крамаржа предале красан букет цвећа.

— **Погубљена.** У Фрајбергу је јуче у јутру погубљена Маргита Бајерова, која је убила свог вереника да би се дочепала његова имања.

— † **Сер Рандал Кремер.** У Лондону је умро сер Рандал Кремер, члан енглеског парламента и оснивач интерпарламентарне конференције о миру.

— † **Петар Вајнберг.** У Петрограду је у дубокој старости од 78 година преминуо познати књижевник и песник Петар Вајнберг, који је готово све класичаре западне Европе превео на руски. У његову су преводу Русима познати Лесинг, Шилер, Гете, Хајне, Берне, Шекспир, Виктор Иго, Шели, Гуцков, Ленау и многи други. Смртним остатцима Петра Вајнберга доделио је руски цар почасно место на гробљу Александро-Невског манастира међу гробовима Достојевског и Гончарова.

НОВИЈЕ.

Цариград, 10. јула. Велики везир Ферид паша поднео је оставку, коју му је султан уважио и јуче је на Порти, у присуству свих чиновника, прочитан султанов ферман, којим је Кучук Саид паша постављен за великог везира, а на место смењеног војног министра, постављен је Омер Ружди паша, шеф главнога генералштаба.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »БРАНИКА«.

Банкарске хијене у Будимпешти.

Будимпешта, 11. јула. Синоћ су услед извиђаја полиције ухапшени банкар Макс Најман и три агента, који су муштерије из Немачке оштетили за неколико стотина хиљада круна. Још ће неки бити ухапшени.

Догађаји у Турској.

Цариград, 11. јула. Све резервисте добили су упутство, да сваки час очекују позив у војску, како би се стало на пут младотурском покрету, који се шири све већма.

Догађаји у Русији.

Цариград, 11. јула. Ратни суд је осудио њих тридесет и девет на пет до петнаест година робије с тога што припадају социјалним револуционарима.

Револуција у Турској.

Цариград, 11. јула. Вођа Младотурака бимбаша (мајор) Нијази-бај продро је јуче из Ресна са више хиљада оружаних људи у Битољ и одвео мушира (маршала) Осман-пашу без крвопролића.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. (14.) јулом о. г. ступио је »Браник« у **трећу четврт** о. г., те с тога отварамо нову претплату за наш лист. Држимо, да је излишно, да нарочито препоручујемо »Браник« српској читалачкој публици. Наш рад је отворена књига а да смо на правом путу у борби за права српскога народа, доказ је и **она хајка**, која се са разних страна диже на овај једини независни дневни лист српски у Угарској. У добу, кад су многи т. зв. »родољуби« отишли под скут данашњим властодршцима у Угарској, »Браник« је остао непоколебим у свом српском држању и за то је поднео, а још ће имати и да поднесе и велике материјалне жртве. Као потпуно независном листу према свима и свакоме, »Бранику« је једини извор за опстанак претплата свесне и родољубиве српске публике, коју овим молимо, да се претплати на овај српски лист, за чије усавршење не жалимо ни труда ни трошка.

Сада, када је на прагу састанак нашег народно-црквеног сабора, нарочити је интерес српске читалачке публике, да се претплати на »Браник«, пошто ће уредништво нашег листа и овога пута настојати, као што је и до сада настојало, да доноси најопширније и најтачније извештаје о саборским седницама.

Молимо и оне поштоване претплатнике, који су нам остали дужни претплату, да нам пошљу тај дуг, јер смо им ми редовно шиљали лист. Администрација нашега листа кредитира поштованим претплатницима до крајњих граница могућности и тек онда обуставе шиљање листа. Излазимо, дакле, на сусрет читалачкој публици, колико год више можемо.

Претплата за »Браник« остаје стара:

на читаву годину . . . . 32 К
» по године . . . . . 16 »
» четврт године . . . . . 8 »

а може се претплатити и **месечно** са 2 К 70 п. За **Србију** износи годишња претплата: 40 динара, погодишња 20 динара, а четвртгодишња 10 динара. За све остале **стране земље** износи претплата **40 К** у нашем новцу.

Претплата се шаље поштанском упутницом **на администрацију »Браника«**.

У Новом Саду, 1. (14) јула. 1908. године.

Управа и уредништво
»БРАНИКА«.

ПОЗИВ

свима матурантима, који су 1883. године на српској великој гимназији положили испит зрелости.

Браћо и другови!

Навршила се, Богу хвала, »половина половине века«, т. ј. 25 година, откако смо положили испит зрелости те се разишли сваки за својим позивом па се многи од онда и не видесмо један с другим.

Па кад су нам прилике тако донеле и Усуд тако досудио, да се не можемо често виђати, оно дај, да се у овом свечаном тренутку, сада после 25 година, састанемо и видимо и братски поздравимо и разговоримо.

У тој цели узели смо ми доле потписани иницијативу у своје руке па вас, све своје другове из 1883. године позивамо на братски састанак и виђење у наше најмилије место, у Нови Сад, где смо се састали и познали и растали.

Том приликом треба да се сетимо и својих упокојених другова и професорâ, да и њима видљивим начином одамо достојну пошту.

Као најзгодније време мислимо да би било на дан скупштине Матице Српске, 30. августа (12. септембра) 1908.

РАСПОРЕД:

1.) Састанак у Новом Саду.
2.) Литургија у саборној цркви са благодаренијем и парастосом упокојеним друговима и професорима.
3.) Заједнички ручак.
4.) Братски разговор.
5.) Евентуални излет у Београд.

Ако би који од другова имао какву примедбу, нека саопшти коме од потписаних.

Још једном, дођите сви на тај дан, да се после толико времена још једном видимо и поздравимо, јер је питање, хоћемо ли се још који пут видети.

Братско вам поздравље свима до виђења!

Протојереј **Миливој Милошевић** с. р. парох у Шиду. **Владимир Обрадовић** с. р. парох у Адашевцима. **Др. Никола Вучетић** с. р. лекар у Београду. **Др. Емил Костић** с. р. општ. лекар у Шиду. **Др. Радивој Вукадиновић** с. р. лекар у Београду. **Др. Коста Радојчић** с. р. лекар у Земуну. **Др. Сава Недељковић** с. р. лекар у Земуну. **Ђорђе Иванић** с. р. парох у Малој Вашици.

Умољавају се уредништва осталих листова. да прештампају овај позив.

Трговина.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

10. (23.) јула 1908.

Нова пшеница I. каквоће	К	10·90—11·—
Нова пшеница II. каквоће	„	9·30—11·20
Зоб — — — — —	„	7·30— 7·40
Јечам — — — —	„	7·10— 7·10
Кукуруз: — — — —	„	7·40— 7·50
окрњен (нови) —		—·—

све од 50 кила.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА
ЗОРКЕ МИЛИЋЕВЕ у Новом Саду
житна пијаца бр. 3
прима и израђује сваковрсне
ЈОРГАНЕ.
Писмене поруџбине са стране разашиље поштом уз поузећe о свом трошку.
Јамчи за најбољу израду као и најумеренију цену. Препоручује се поштованим Српкињама као и г. г. Србима трговцима.
402 16-50

Продаја шљива.

У понедељак **14. (27.) јула о. г.** пре подне продаваће управа манастира Раковца на јавној дражби шљивски род са 33 кат. јутара шљивика.

Дражбени услови могу се увидети на дан дражбе у манастирској канцеларији.

УПРАВА
436 2-2 **манастира Раковца.**

Број 45./зап. 17. ех 1908.

Стечај.

Српска православна црквена општина и српско црквено певачко друштво у Тителу расписује стечај на место **црквеног појца и друштвеног коровође.**

У дужност дотичног ће спадати: да у цркви по пропису црквеном десну певницу држи, са школском децом каталог врши, исту у црквеном појању обучава и са њима у цркви по потреби пои, да певачко друштво у ноталном црквеном појању и световном певању обучава и са друштвом у цркви поје и јавно пева.

Укупна годишња плата износи 1920 Круна, која ће се месечно издавати. Позива се свако, ко мисли, да би могао ово место заузети, да своју молбу најдуже за 14 дана српској православној црквеној општини поднесе.

Од српске православне црквене општине

У Тителу, 5. (18.) јула 1908.

Јован Марковић
председник

Живојин Димитријевић
заменик перовође 435 3-3

Натјечај

на **једно** учитељско и **два** мјеста учитељице на српско православној основној мушкој и женској школи у Сарајеву.

Плата помоћном учитељу 1200 К, а помоћној учитељици 800 К; у име стана и огрјева сваком по 400 К годишње; — ако су положили испит за дефинитивног учитеља (учитељицу) плаћа им је годишње за 400 К већа. —

Молби се има приложити:

1.) Матурална свједоџба о свршеној учитељској школи или свједоџба о већ положеном учитељском испиту.

2.) Свједоџба о припадности Босни и Херцеговини или о држављанству Аустро-Угарске Монархије.

3.) Свједоџба о коректно моралном и грађанском владању издана од надлежног поглаварства дотичне градске или сеоске општине — при првом намијештању, а иначе овлашћење Великог Управног и Просвјетног Савјета за вршење учитељског звања у Босни и Херцеговини.

Све ове документе ваља послати потписаном Одбору најдаље до 25. јула 1908. године.

У **Сарајеву**, 8. јула 1908.

437 1—3 Одбор Српско православне Црквено школске Општине.

НОВА ТРГОВИНА МУШКЕ И ЖЕНСКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ
ДУШАНА С. МОНАШЕВИЋА
код златне кугле у ћурчијској улици бр. 23.
преко пута **Браће Миросављевића**
препоручује свој велики избор шешира сламних и филцаних мушких и дечијих, надаље најновијих мушких тоуристен кошуља, дечијих рудер кошуљица, најновијих кравата, манцетни, крагнова, чарапа, ђепница, штапова, сунцобрана, накита за женске тоалете, венаца и шлајера за невесте, женског белог рубља, рукавица, ручних радова, парфимерије и мирисавих сапуна и т. д. и т. д.
Најјефтиније цене путничких торби и кофера.

Хотел „БЕЛА ЛАЂА"
ЂУРЕ ЗУРКОВИЋА Нови Сад,
модерно са свима удобностима удешен, најподесније место за састанке странаца, са изврсном кујном и најбољим пићем.
Точи прастаро
(urquell) ПИЛЗАНСКО ПИВО.

ШТАМПАРИЈА
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА"

У НОВОМ САДУ
Дунавска улица број 36.

У кући
гђе Анке Пајевићке.

Штампарија је снабдевена са најбољим брзотисцима које креће ГАС-МОТОР; најмодернијим словима, орнаментима и украсима.

Препоручује се и н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као:
ДЕОНИЦА, ДИПЛОМА,
позива на беседе и забаве,
разних трговачких тисканица,
ДЕЛА,
брошира, часописа,
заручница, посетница,
ЈЕЛОВНИКА,
посмртних објава
и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду
Пословних КЊИГА
сваке врсте.

Препоручујемо се славним црквено-школским општинама за израду
домовних, крштених
и посмртних
ПРОТОКОЛА,
годишњих
ПРОРАЧУНА
и т. д.
Све ове послове израђујемо брзо, тачно и чисто.

Сваку поруџбину смо у стању у духу данашње најмодерније технике извести.

ЦЕНА УМЕРЕНА,
ИЗРАДА СОЛИДНА И ЧИСТА.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито **разне позивнице** и остале поруџбе и са основом **(Tondruck)** прецизно и чисто.

С поштовањем ШТАМПАРИЈА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА".

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«. Штампарија деоничарског друштва »Браника«,